

ten. Daarbij dienen de eieren opgegeten te worden door waterslakken en wel speciaal *Bithynia tentaculata*. In het lichaam van de slak komen uit de eieren larven te voorschijn die sterk uitgroeien en die zich zelfs gaan voortplanten. Het resultaat van dit voortplantingsproces is een volgend larvenstadium, dat men de naam cercarie geeft. De cercariën komen uit het lichaam van de slak naar buiten en zij bewegen zich vrij in het water. Het doel van deze escapade is het bereiken van een volgende gastheer. Dat is nog steeds geen eend maar wel een libellelarve. Met behulp van een scherpe stilet en naar alle waarschijnlijkheid ook geholpen door het afscheidingsproduct van bepaalde klieren dringt de cercarie in het lichaam van de libellelarve binnen. Eenmaal binnengekomen wordt de staart afgeworpen en de larve voltooit een deel van zijn ontwikkeling tot volwassen dier. Verder omgeeft hij zich met een bolvormig kapsel en gaat hij over in een soort rusttoestand. Daaruit ontwaakt hij pas weer wanneer de - inmiddels tot libel geworden - libellelarve door een eend wordt opgegeten. Door de werking van de spijsverteringssappen van de eend wordt het omhullende kapsel aangetast. De jonge *Schistogonimus* is inmiddels ook weer actief geworden. Hij zal er zelf voor moeten zorgen, dat hij - na het hele darmkanaal gevolgd te zijn - juist voordat hij er uit gezet wordt, afslaat in de richting van het met de cloaca samenhangende zakje, de bursa Fabricii. Daar aangekomen kan hij rustig uitgroeien en enorme massa's eieren produceren. Van een groot deel van deze eieren zal weinig terecht komen, maar enkele zullen via dezelfde lange cyclus ook op hun beurt volwassen wormen voortbrengen.

Wie meer over parasitaire wormen wil lezen adviseren we de door dezelfde auteur geschreven Wetenschappelijke Mededeling no. 47 te kopen. In 'Van Platwormen tot bloedzuigers (Plathelminthes-Aschelminthes-Annelida) zijn veel gegevens te vinden, terwijl de diverse levenscycli met duidelijke figuren zijn verklaard.

Joh. Bolman

Zee-Averuit (*Artemisia lloydii* Rouy)

Zij die de flora van onze rivierstreken kennen, zullen wel eens de Wilde Averuit (*Artemisia campestris* L.) hebben gezien, al is het een vrij zeldzame plant in het aangrenzende Maasgedeelte van het fluviatiele district. Ook komt de soort wel eens in de duinen en een enkele maal adventief voor. Jarenlang stonden er bv. enkele exemplaren in het westelijke havengebied van Amsterdam (het is een overblijvende plant), doch deze zomer constateerde ik helaas, dat door de bouw van loodsen aldaar die vindplaats wel verloren zal zijn. In 1947 en 1948 zag ik de plant ook op de spoorweg-emplacementen bij de Ertskade in Amsterdam-Oost.

De Ongeïllustreerde Flora van Heukels (laatste druk 1933) vermeldde destijds

bij de Wilde Averuit met kleine letters, dat hiervan bij Noordwijk ook was gevonden de variëteit *marita* Lloyd, met vlezige bladen. Door van Soest werd er echter in het Nederlands Kruidkundig Archief, deel 49 (1939) al op gewezen, dat we hier vermoedelijk met een zelfstandige soort te doen hadden. Vanaf de 14e druk van de Geïllustreerde Flora van Nederland door Heukels-van Ooststroom (1956) wordt *Artemisia lloydii* dan ook als afzonderlijke soort vermeld met als nederlandse naam: Zee-averuit.

Zowel de 14e als de 15e druk (1962), de laatst verschenene, noemen als vindplaats: in de duinstreek, tussen Zandvoort en Den Haag.

Inmiddels blijkt de Zee-averuit verder naar het noorden te zijn opgerukt. Einde juli van dit jaar vond ik nl. een aantal forse exemplaren op de open terreinen tussen station IJmuiden-Julianakade en het strand. Uit enkele afgestorven stengels concludeerde ik, dat de plant er reeds meerdere jaren moet voor komen.

De Zee-averuit is zeer goed herkenbaar aan de vlezige bladslippen, waardoor hij zich duidelijk en direkt onderscheidt van de Wilde averuit. Jonge spruiten en niet bloeiende stengels zijn vaak grijs behaard. De grote, donkergroene 'horsten' met vele in een kring liggende, opstijgende, stengels vielen op de ruderaire terreinen bij genoemd station onmiddellijk op.

Dr. S. J. Ooststroom van het Rijksherbarium te Leiden berichtte mij na de toezending van IJmuidens materiaal, dat het voorkomen aldaar hem nog niet bekend was.

Nu is het natuurlijk zeer goed mogelijk, dat de Zee-averuit ook al de sprong óver het Noordzeekanaal heeft gemaakt en dus ten noorden daarvan voor komt. Willen de leden, die in deze omgeving wonen, hierop eens letten? Vermoedelijk heeft men de meeste kans op wat open, ruderaire terreinen en wellicht ook in de duinen langs de zeekant. Voor mededelingen, het liefst vergezeld van voldoende materiaal, houd ik mij gaarne aanbevolen. Adres: Nic. Maesstraat 122 bv, Amsterdam-Z.

Daar de bloeitijd van de Zee-averuit van augustus tot in de herfst valt, heeft men zelfs dit jaar nog een goede kans.

Als 'toekruid' nog iets over het ons wat vreemd aandoende woord 'averuit'. In het duits heet de plant *Aberraute*, waarbij *Raute* dan verband zou kunnen houden met het latijnse woord *ruta*, dat 'staf' betekent. In die zin komt het woord 'ruit' ook wel in andere nederlandse plantennamen voor (*Poelruit*).

'Aber' zou dan 'onechte' moeten betekenen, zoals nog voorkomt in *Aberglaube* = bijgeloof. Daar verschillende *Artemisia*-soorten reeds sedert eeuwen, zeker ook in de middeleeuwse kloostertuinen, als tuinkruid werden gekweekt, o.a. *Dragon* (*Artemisia dracunculus* L.) en *Citroenkruid* (*Artemisia abrotanum* L.), zou deze naamsverklaring voor de in de keuken onbruikbare Averuit nog niet zo gek zijn. De ware oorsprong van het woord Averuit moeten we echter zoeken in het grieks-latijns *abrotonon* - *abrotonum*; in de Oudheid was dit de naam van een welriekende plant, waarvan de identiteit echter niet geheel vast staat. Dit woord werd, als zovele voor uit het zuiden meegekomen namen van cultuurgood uit de Oudheid, volksetymologisch vervormd tot *Aberraute* en ons woord averuit, waarbij dus de in deze germaanse talen bekende woorden *aver* = onecht en *ruit* = staf wel een bepaalde rol hebben gespeeld, doch zeker niet als rechtstreekse woordaflleiding mogen worden aanvaard.